

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 16/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 197/1997 vp laiksi oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain kumoamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- maatalousylitarkastaja Kari Ojala, maa- ja metsätalousministeriö

- johtaja Esko Kiviranta, Maa- ja metsätalous- tuottajain Keskusliitto
 - osastopäällikkö Esko Jokiniemi, Pohjois- Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskus
 - maanmittausinsinööri Pentti Kämäräinen, Mikkelin työvoima- ja elinkeinokeskus
 - maanmittausinsinööri Niilo Puhakka, Kuopion työvoima- ja elinkeinokeskus.
- Svenska Lantbruksproducenternas Central- förbund on antanut kirjallisen asiantuntijalau- sunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi oikeudes- ta hankkia maa- ja metsätalousmaata annettu laki.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voi- maan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Hallituksen esityksestä ilmenee, että nyt kumot- tavan lain tavoitteena on ollut turvata viljelijä- väestön asema kiinteistökaupoissa estämällä maa- ja metsätalousmaan siirtymistä muuhun käyttöön silloin, kun maa on sopivasti käytettä- vissä tilakoon suurentamiseen, ja toisaalta edis- tää maaseudun asuttuna säilymistä. Lain taustal- la on ollut yleinen tarve suurentaa maatilojen kokoa ja estää erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomes- sa maatilojen rakenteen kehittymistä haitannut

maan siirtyminen maatilatalouden ulkopuolelle. Lakia onkin vuoden 1996 alkupuolelta lähtien sovellettu vain Itä- ja Keski-Suomessa.

Esityksessä on todettu, että maanhankintalu- pajärjestelmä on maatalouden rakennepolitiikan väline maaseutuelinkeinolain (1295/1990) nojal- la harjoitettavan valtion maanjärjestely- ja rahoi- tustoiminnan rinnalla. Suoranaisten vaikutusten lisäksi nyt kumottavaksi ehdotetulla lailla on ol- lut myös välillinen merkitys maakauppoja ohjaa-

vana tekijänä. Välillisten ja välittömien vaikutusten on arvioitu olleen suunnilleen yhtä suuret. Leimallista toiminnalle on ollut, että maanhankintalupien epääminen on koskenut melkein yksinomaan metsämaan kauppvoja. Esityksessä tämän on katsottu johtuvan siitä, että peltomaata harvoin ostavat sellaiset henkilöt, jotka eivät joko entuudestaan harjoita tai ryhdy harjoittamaan maatilataloutta.

Esityksessä maanhankintalupajärjestelmää on pidetty verraten voimakkaana keinona puutua sopimusvapauteen, eikä lailla ole katsottu olevan enää oleellista merkitystä sen yhteiskunnallisen tavoitteen kannalta, jota varten se alunperin säädettiin. Esityksessä on lisäksi todettu, että lain kumoaminen on perusteltua senkin vuoksi, että näin vapautuvat henkilöstöresurssit voidaan ohjata muihin aluehallinnon tehtäviin ja näin omalta osaltaan vähentää aluehallinnossa muun muassa valvontatehtävien lisääntymisestä aiheutuvaa resurssipulaa.

Valiokunta edellyttääkin, että maaseutuelinkeinolain mukaisia maanjärjestely- ja rahoitusmahdollisuuksia käytetään kompensoivasti alueellisella tasolla metsätaloustoimintaa harjoittavien tahojen metsätilojen tiluskokojen kehittämiseksi ja että lain kumoamisen vaikutuksia muutokin seurataan

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin sellaisenaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Raimo Holopainen /sd
Mikko Immonen /vas
Tapio Karjalainen /sd
Annikki Koistinen /kesk
Armas Komi /kesk
Marjaana Koskinen /sd

Esa Lahtela/sd
Tero Mölsä /kesk
Tuija Nurmi /kok
Tauno Pehkonen /skl
Erkki Pulliainen /vihr
Ola Rosendahl /r
vjäs. Jorma Kukkonen /sd.

VASTALAUSE

Perustelut

Suhteellisen pienestä tilakoosta ja alueen maa- ja metsätalousvaltaisuudesta johtuen on valtion toimenpiteillä ollut erityisesti Itä-Suomessa huomattava merkitys maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on valtion maa-alueita myyty esimerkiksi Pohjois-Karjalassa lisäalueiksi maa- ja metsätaloustyrittäjille n. 10 000 hehtaaria. Useissa Itä-Suomen kunnissa metsätulot muodostavat merkittävimmän osuuden maatalojen tuloista. Euroopan unioniin liittymisen myötä on ollut selvästi havaittavissa pyrkimystä metsätalouden kehittämiseen ja laajentamiseen.

Maanhankintaoikeuslain (MHOL) täytäntöönpano on osa maanjärjestelytoimintaa. Valtion maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin hankittuun maaomaisuuden ja maanhankintaan käytettävissä olevien määrärahojen vähentyessä on maanhankintaoikeuslain merkitys tilarakenteen kehittämiseksi entisestään korostunut.

Maanhankintaoikeuslain merkitystä lisää myös sijoittajien ja metsäteollisuusyritysten enenevä kiinnostus metsäomaisuuden hankkimiseen.

seen. Hintataso on pysynyt kohtuullisena, koska valtion lunastusmahdollisuus käyvällä hinnalla on hillinnyt metsämaan hinnan nousua. Viljelijöiden suora metsämaakauppa voidaan lainoittaa korkotukilainalla ainoastaan, jos kauppahinta ei ylitä käypää hintaa. Mikäli maanhankintaoikeuslaki kumotaan, viljelijöiden mahdollisuudet metsälisäalueiden hankkimiseen avoimessa kilpailutilanteessa heikkenevät huomattavasti.

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että maanhankintaoikeuslailla on edelleen etenkin Itä-Suomessa tärkeä ja tulevaisuudessa yhä lisääntyvä merkitys maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi, joten lakia ei ainakaan tässä vaiheessa tulisi kumota. On huomattava, että valtioneuvostolla on jo maanhankintaoikeuslain perusteella mahdollisuus päättää lain alueellisesta soveltamisesta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1997

Tero Mölsä /kesk
Timo Kalli /kesk
Armas Komi /kesk

Annikki Koistinen /kesk
Tauno Pehkonen /skl

